

Обсяг дисципліни: 4,5 кредита ECTS 135 годин.

Практичних занять: 81 година.

Тактичні (тактико-спеціальні) заняття: 48 годин.

Форма контролю: диференційований залік.

Термін викладання для освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр/магістр»: 9 семестр.

Мова викладання: українська.

Мета: удосконалити практичні навички курсантів щодо застосування озброєння та військової техніки, основних прийомів і способів дій підрозділів військ радіаційного, хімічного, біологічного захисту; надати курсантам уміння і навички, що необхідні для виконання спеціальних завдань; формувати у курсантів високі бойові та морально-психологічні якості; сформувати психологічно стійкого офіцера, який володіє командними навичками здатного виконувати свої функціональні обов'язки під час організації і виконання завдань підрозділами військ РХБ захисту.

Компетентності:

1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях в умовах неповної недостатньої інформації та суперечливих вимог. Впливати на свідомість підлеглих, формувати правила їх адекватної поведінки, здійснювати морально-психологічне забезпечення під час виконання завдань за призначенням (ЗК-1).

2. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо. Організовувати роботу підрозділу із дотриманням заходів безпеки та охорони праці (ЗК-4).

3. Здатність розуміти конструкцію озброєння та військової техніки підрозділу, навички в застосуванні за призначенням озброєння та засобів військ РХБ захисту (ФК-2).

4. Здатність знати зміст роботи командира і володіти спеціальними знаннями для прийняття обґрунтованих рішень на виконання завдань підрозділами військ РХБ захисту (ФК-3).

5. Здатність виконувати обов'язки за посадою командира підрозділу військ РХБ захисту (ФК-4).

6. Здатність управляти діями підрозділів військ РХБ захисту в різних умовах обстановки (ФК-5).

7. Здатність проводити тактичні розрахунки визначення сил і засобів військ РХБ захисту для прийняття обґрунтованих рішень на виконання завдань за призначенням (ФК-6).

Результати навчання:

1. Знання та вміння організовувати заходи морально-психологічного забезпечення особового складу підрозділу в різних умовах обстановки під

час застосування штатного озброєння і військової техніки під час виконання завдань за призначенням (ПРН-1).

2. Знання та навички щодо організації та здійснення безпечної навчально-бойової діяльності (ПРН-4).

3. Знання організаційно-штатної структури підрозділів військ РХБ захисту, обов'язків за посадами відповідних командирів підрозділів, володіння навичками їх виконання (ПРН-8).

4. Знання тактики дій підрозділів військ РХБ захисту, розуміння порядку їх бойового застосування в різних умовах обстановки, вміння ефективно управляти підрозділами військ РХБ захисту під час виконання завдань за призначенням (ПРН-9).

5. Знання та розуміння процесів планування, підготовки, ведення і забезпечення бою, змісту роботи командира, володіння спеціальними знаннями для прийняття обґрунтованих рішень на виконання завдань підрозділами військ РХБ захисту (ПРН-10).

6. Знання та вміння оформляти та вести бойові документи, проводити тактичні розрахунки, приймати оптимальні рішення на основі аналізу отриманої інформації та обстановки (ПРН-11).

7. Знання та вміння застосовувати за призначенням озброєння та засоби військ РХБ захисту (ПРН-12).

Теми що розглядаються:

Кредитний модуль 1. Практичні відомості з експлуатації і бойової роботи.

Змістовий модуль 1. Індикація рецептур імітації отруйних речовин, біологічних засобів, компонентів ракетних палив за допомогою приладів хімічної розвідки.

Змістовий модуль 2. Організація радіаційної безпеки на радіаційно-небезпечному об'єкті.

Змістовий модуль 3. Визначення наявності навчальних радіоактивних речовин та рецептур імітації ОР у разі одночасного зараження ними ОВТ. Обмундирування та спорядження, поверхні різних об'єктів.

Змістовий модуль 4. Взяття проб із поверхні ОВТ, проб води, зараженого ґрунту і рослинності та підготовка їх до аналізу в лабораторії.

Змістовий модуль 5. Визначення отруйних речовин у розчинах, пробах харчових продуктів і води.

Змістовий модуль 6. Приготування дегазуючих, дезактивуючих та дезінфікуючих розчинів для спеціальної обробки ОВТ і ЗІЗ, дегазація та дезінфекція місцевості.

Змістовий модуль 7. Часткова дегазація, дезактивація ОВТ.

Змістовий модуль 8. Повна дегазація, дезактивація ОВТ.

Змістовий модуль 9. Порядок розгортання дегазаційного пункту.

Змістовий модуль 10. Повна дегазація та дезінфекція обмундирування, взуття, спорядження і ЗІЗ.

Змістовий модуль 11. Перехід зараженої ділянки місцевості.

Змістовий модуль 12. Проведення РХБ спостереження.

Змістовий модуль 13. РХБ розвідка напрямку через слід ядерного вибуху або в зоні радіоактивного зараження.

Змістовий модуль 14. Проведення дезактивації ОВТ у випадку зараження їх РР.

Змістовий модуль 15. Повна дегазація і дезактивація танка, БМП, БТР, ПУ, артилерійської гармати, вантажного автомобіля та автомата у випадку одночасного їх зараження РР і ОР.

Змістовий модуль 16. Спеціальна обробка підрозділів, заражених ОР, у бойових порядках із ходу.

Змістовий модуль 17. Постановка нерухомої аерозольної завіси для маскування дій військ та об'єктів тилу за досвідом АТО (ООС).

Змістовий модуль 18. Дії вогнеметного відділення (групи) у ході ведення бойових дій за досвідом АТО (ООС).

Змістовий модуль 19. Дегазація (дезінфекція) ділянки місцевості, маршруту руху військ.

Змістовий модуль 20. Підготовка до роботи технічних засобів ремонту озброєння та засобів військ РХБ захисту.

Змістовий модуль 21. Технічне обслуговування і ремонт озброєння та засобів військ РХБ захисту.

Форма та методи навчання:

денна форма навчання;

Пояснювально-ілюстраційний метод, при якому викладач доводить готову інформацію різними засобами, а курсанти її сприймають, усвідомлюють та фіксують у пам'яті. Цей метод є одним із найбільш економічних способів передачі знань, передбачає використання таких засобів інформації, як слово (усне і друковане), різні наочні посібники, плакати, відео- і кінофільми, комп'ютерний ілюстраційний матеріал і т. ін.

Репродуктивний метод, головною ознакою якого є доведення і повторення способу діяльності, згідно завдання викладача. Він повинен використовуватися при проведенні практичних занять.

Вищевказані методи надають курсантам знання, вміння, навички. Для розвитку їх творчих здібностей викладач повинен використовувати методи проблемного навчання: проблемне викладання, частково-пошуковий (евристичний) метод, винахідницький метод.

Проблемне викладання використовується викладачем при постановці проблеми перед тими, хто навчається і подальшого її вирішення, але при цьому викладач показує шляхи рішення, розкриває хід своєї думки. Цей метод повинен застосовуватись викладачем під час проведення практичних занять. Безпосереднім результатом проблемного викладання повинно бути засвоєння курсантом способу і логіки вирішення конкретної проблеми, але

ще без вміння застосовувати їх самостійно. Цей метод навчає курсантів способу отримання знань. З його допомогою вони отримують навички творчого мислення.

Частково-пошуковий (евристичний) метод служить меті поступового наближення курсантів до самостійного вирішення проблем шляхом попереднього навчання виконання окремих елементів рішення. Використовується при виконанні практичних завдань по прийняттю рішення на бій, коли спосіб пошуку оптимального рішення визначає викладач, але рішення знаходить сам курсант.

Винахідницький метод є необхідним для повноцінного засвоєння досвіду творчої діяльності. Викладач використовує його для забезпечення творчого застосування знань, оволодіння методами наукового пізнання, формування риси творчої діяльності є умовою формування зацікавленості, потребу в такій формі діяльності. Формами застосування цього методу є: завдання на самопідготовку.

Методи контролю:

Вхідний контроль проводиться перед вивченням навчальної дисципліни з метою визначення рівня підготовки курсантів із навчальних дисциплін, які забезпечують цю дисципліну. Він проводиться на одному з перших занять за завданнями, які відповідають навчальному матеріалу попередніх дисциплін. Результати контролю аналізуються на кафедральних (міжкафедральних) нарадах спільно з викладачами кафедр попередніх дисциплін. За результатами вхідного контролю розробляються заходи з надання індивідуальної допомоги курсантам, коригування навчального процесу.

Поточний контроль - оцінювання теоретичних знань і практичних навичок курсанта з конкретного змістового модуля (логічно завершеної частини навчальної дисципліни). Проводиться викладачами на всіх видах навчальних занять.

Форми проведення поточного контролю та критерії оцінки рівня знань визначаються кафедрою. Основні форми поточного контролю: усне опитування, письмовий контроль, виступ на семінарському (груповому) занятті, тестування в т.ч. із застосуванням ЕОТ, виконання нормативів, практичних і комплексних завдань, виконання та захист лабораторних, розрахункових, графічних, курсових робіт, рефератів тощо, передбачених робочою програмою модуля (навчальної дисципліни).

Основна мета поточного контролю - постійне отримання викладачем інформації про якість засвоєння курсантами матеріалу навчальної дисципліни, перевірка готовності курсантів до виконання наступних навчальних завдань, а також управління їх навчальною мотивацією.

Результати поточного контролю використовуються для коригування методів і засобів навчання та враховуються на заліках і екзаменах.

Кількість балів для визначення результатів поточного контролю залежить від рівня знань курсанта, вміння використовувати їх при виконанні

практичних завдань і нормативів, володіння методикою проведення занять з особовим складом, навичок роботи з електронно-обчислювальною технікою тощо.

Результати поточного контролю фіксуються в журналі обліку навчальних занять наступним чином: у чисельнику - по 4-бальній шкалі, в знаменнику - кількість балів, яка відповідає даній оцінці по 100-бальній шкалі.

Самоконтроль призначений для самооцінки курсантами якості засвоєння навчального матеріалу з конкретного розділу (теми) навчальної дисципліни.

З цією метою в навчальних посібниках для кожної теми (розділу), а також у завданнях на самостійну підготовку передбачаються питання для самоконтролю. Більша ефективність самоконтролю забезпечується спеціальними програмами самоконтролю та самооцінки, які є складовими частинами електронних підручників та автоматизованих навчальних курсів.

Самоконтроль здійснюється у формі тестування на ПЕОМ за тему, розділ, навчальну дисципліну.

Модульний контроль полягає в оцінюванні результатів навчання курсантів із вивчення навчального матеріалу змістового модуля за результатами поточних контролів і контрольних заходів.

Структура завдань, система проведення модульного контролю та критерії оцінки рівня знань, розробляються кафедрою та визначаються в програмах (робочих програмах) навчальних дисциплін. Він проводиться у тижні для контрольних заходів відповідно до графіку навчального процесу.

Модульний контроль є обов'язковим. За результатами поточного контролю курсант не може бути звільненим від модульного контролю.

Методи підсумкового контролю: екзамен.

Розподіл балів, які отримують курсанти

Таблиця 1. – Розподіл балів для оцінювання успішності курсанта

9-й семестр		Диференційований залік	Сума
Поточний контроль (практичні заняття)	ТСЗ		
34 б	26 б	40 б	100 б.

Таблиця 2. – Шкала оцінювання знань та умінь: національна та ECTS

Значення R	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90 - 100	A	відмінно
80 - 89	B	добре
65 - 79	C	
55 - 64	D	задовільно

50 - 54	Е	
35 - 49	FX	незадовільно
1 - 34	F	

Основна література:

1. Алексеев С.С. Авторозливна станція АРС-14: навчальний посібник / С.С. Алексеев, В.В. Марущенко. – Х.: ХІТВ, 2006. – 128 с.
2. Бойовий статут механізованих і танкових військ Сухопутних військ ЗСУ Частина II. (Батальйон, рота). – Київ, 2016. – 428 с.
3. Бойовий статут механізованих і танкових військ Сухопутних військ ЗСУ Частина III. (Взвод, відділення, екіпаж). – Київ, 2016. – 264 с.
4. Гайдарь С.П. Захист від зброї масового ураження: навчальний посібник / С.П. Гайдарь, І.М. Мартинюк, В.В. Марущенко, О.В. Сакун. – Харків: ФВП, 2011. – 264 с.
5. Гайдабука В. Є. Методика відпрацювання завдань полігонної практики з тактико-спеціальної підготовки: навчально-методичний посібник / В.Є. Гайдабука. – Х.: ФВП НТУ «ХП», 2012. – 128 с.
6. Галак О.В. Аерозольна протидія технічним засобам розвідки та ураження противника: навчальний посібник. / О.В. Галак, В.В. Марущенко, І.М. Мартинюк, – Х.: ФВП НТУ «ХП», 2010. – 104 с.
7. Гутченко А.Г. Тактичні розрахунки із завдань служби радіаційного, хімічного, біологічного захисту: навчальний посібник / А.Г. Гутченко, С.П. Гайдарь. – Х.: ХІТВ, 2007. – 64 с.
8. Гайдабука В.Є. Дії підрозділів РХБ захисту / В.Є. Гайдабука, О.В. Галак, К.М. Хом'як – Харків: ФВП, 2011. – 118 с.
9. Довідник офіцера військ РХБ захисту: довідник / [під ред. А.І. Баталова]. – Х.: ХІТВ, 2005. – 276 с.
10. Ковальчук І.М. Озброєння і засоби військ радіаційного, хімічного, біологічного захисту. Випуск 2: навчальний посібник / І.М. Ковальчук, В.А.Дубовицький, В.Г. Єременко, О.В. Ситнік, О.В. Рудим. – Х.:ХІТВ, 2003. – 95 с.
11. Кушнеревич М.П. Засоби аерозольного маскуванню та запалювальна зброя: навчальний посібник / М.П. Кушнеревич, В.В. Марущенко, О.В. Матикін. – Харків: ФВП, 2010. – 248 с.
12. Кушнеревич М.П. Засоби аерозольного маскуванню військ РХБ захисту. Частина I (ТДА-М): навчальний посібник / М.П.Кушнеревич, В.В.Марущенко, В. А.Батуров. – Харків: ХІТВ, 2006. – 100 с.
13. Кушнеревич М.П. Засоби аерозольного маскуванню військ РХБ захисту. Частина II (ТДА-2 К): навчальний посібник / М.П. Кушнеревич, В.В. Марущенко. – Харків: ХІТВ, 2007. – 112 с.

14. Кушнеревич М.П. Теорія і техніка спеціальної обробки: навчальний посібник / М.П. Кушнеревич, В.В. Марущенко, С.М. Меньшов. – Х.: ФВП, 2009. – 312 с.
15. Мартинюк І.М. Радіаційний, хімічний, біологічний захист підрозділів: навчальний посібник. / І.М. Мартинюк, В.В. Марущенко, В.Є. Гайдабука. – Х.: ФВП НТУ «ХП», 2009. – 312 с.
16. Мартинюк І.М. Сильнодіючі отруйні речовини та захист від них: навчальний посібник / І.М. Мартинюк, В.В. Марущенко, С.М. Меньшов. – Харків: ФВП НТУ «ХП», 2008. – 404 с.
17. Марущенко В.В. Радіаційна, хімічна, біологічна розвідка / В.В. Марущенко, В.Є. Гайдабука, О.В. Галак. – Харків: ФВП, 2011. – 119 с.
18. Марущенко В.В. Тактика військ РХБ захисту / В.В. Марущенко, В.Є. Гайдабука, Р.М. Швець – Харків: ФВП, 2011. – 167 с.
19. Матикін В.Б. Засоби ремонту військ РХБ захисту / В.Б. Матикін, А.І. Баталов. – Х.:ХІТВ, 2006. – 149 с.
20. Матикін В.Б. Машини радіаційної, хімічної, біологічної розвідки / В.Б. Матикін, В.В. Марущенко – Х.: ХІТВ, 2007. – 176 с.
21. Матикін В.Б. Основи технічного забезпечення РХБ захисту: курс лекцій / Матикін В.Б, Марущенко В.В, Матикін О.В. – Харків: ФВП НТУ «ХП», 2008. – 104 с.
22. Спільний наказ МОУ та ГШ Збройних Сил України № 55 від 09.02. 2018 р. «Про затвердження нормативів з РХБ захисту ЗСУ для військових частин, ВНЗ, установ та організацій МОУ та ЗСУ». - Київ, 2018.
23. Посібник сержанта військ РХБ захисту: навчальний посібник / [під заг. ред. А.І. Баталова]. – Х.: ХІТВ, 2005. – 305 с.
24. Радченко І.О. Дії підрозділів радіаційного, хімічного контролю / І.О. Радченко, І.М. Мартинюк. – Харків: ХІТВ, 2006. – 88 с.
25. Радченко І.О. Методика тактико-спеціальної підготовки підрозділів військ РХБ захисту: навчальний посібник / [І.О. Радченко, П.Г. Ватащук, І. М. Мартинюк та ін.] – Х.: ФВП НТУ «ХП», 2007. – 110 с.
26. Радченко І.О. Тактика військ РХБ захисту: навчальний посібник / І.О.Радченко, Р.М.Швець, С.А.Писарев. – Харків: ХІТВ, 2004. – с. 104.
27. Тактика дій частин, (підрозділів) військ РХБ захисту / [під заг. ред. В.М. Литвина]. – Київ: НАОУ, 2003. – 248 с.
28. Технічне забезпечення РХБ захисту військ. – Київ: НАОУ, 2001. – 102 с.
29. Чернявський І.Ю. Аналітичні засоби радіаційної розвідки та контролю: навчальний посібник / І.Ю. Чернявський, В.Г. Єременко, С.І. Петров. – Х.: ХІТВ, 2005. – 231 с.
30. Гайдабука В.Є. Дії вогнеметних підрозділів / В.Є. Гайдабука, В.В. Марущенко, С.А. Писарев, С.М. Меньшов – Харків: ФВП, 2016. – 124 с.

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни

Таблиця 3. – Перелік дисциплін

Вивчення цієї дисципліни безпосередньо спирається на:	На результати вивчення цієї дисципліни безпосередньо спираються:
Засоби спеціальної обробки	РХБ захист
Загальна тактика	
Військова дозиметрія	
Бойове застосування підрозділів військ РХБ захисту	
Застосування озброєння військ РХБ захисту	Основи технічного забезпечення РХБ захисту
Методи індикації токсичних речовин	
Машини РХБ розвідки	
Бойові токсичні хімічні речовини	
Організація військового зв'язку	
Засоби індивідуального та колективного захисту	
Експлуатація та водіння бойових машин	Військове стажування
Засоби аерозольного маскуванню та вогнеметна зброя	
Тактика військ РХБ захисту	

Провідний лектор:

Заступник начальника кафедри РХБ захисту

підполковник

В.ГАЙДАБУКА